ไม้ยืนต้น

หนังสือชุดธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา

01
หนังสือชุด
ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา

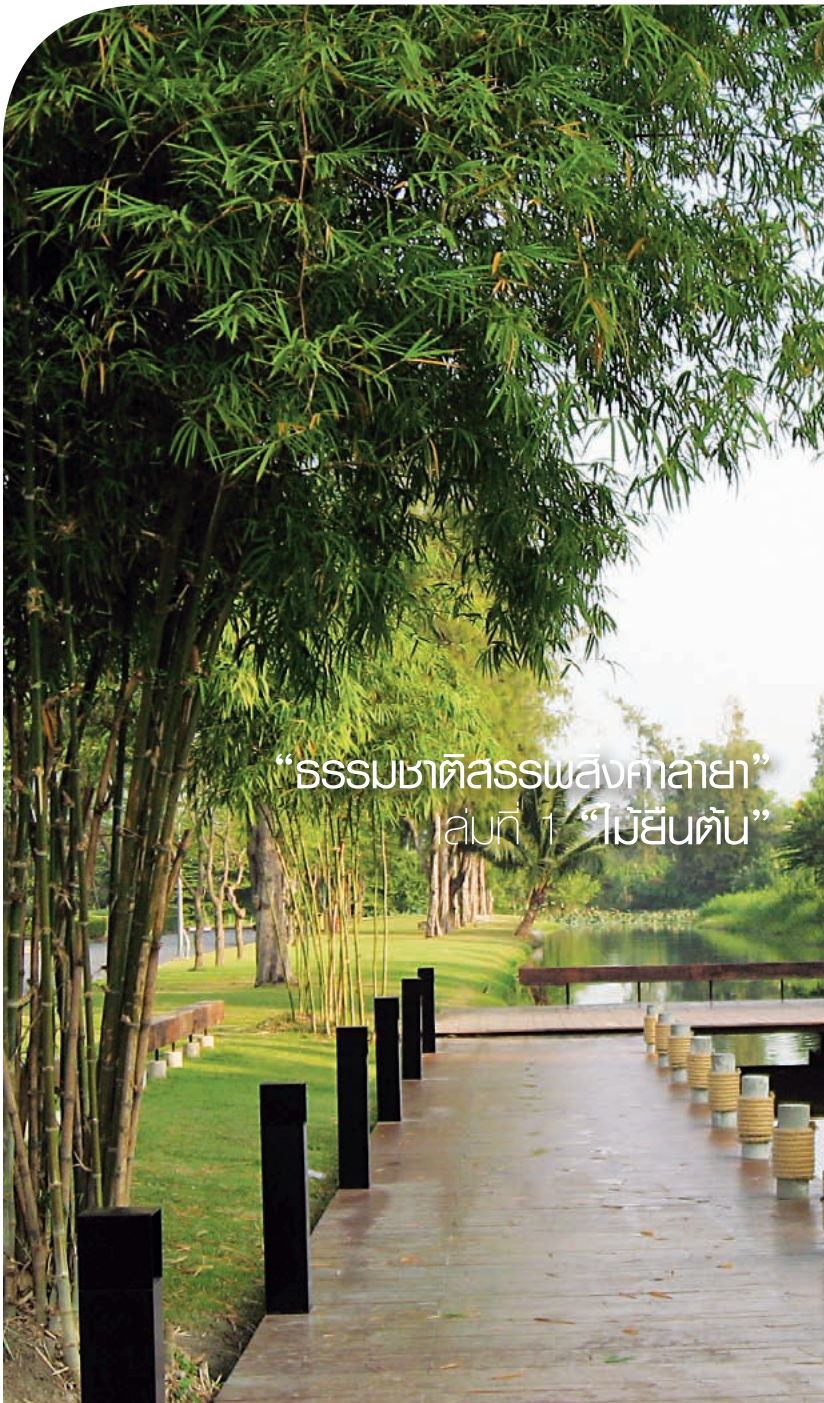

“ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา”
เล่มที่ 1 “ไม้ยืนต้น”

เจ้าของลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยมหิดล
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล
จ.นครปฐม 73170
พิมพ์ครั้งแรก เมษายน 2553
ISBN 978-974-11-1249-4
ข้อความและรูปภาพทั้งหมดในหนังสือนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติการคัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือนี้ไปเผยแพร่ในทุกรูปแบบ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักงานหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา ไม้ยืนต้น 1. นครปฐม. 2553
92 หน้า 1. ไม้ยืนต้น I. ชื่อเรื่อง

คณะผู้จัดทำ
ที่ปรึกษา รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี
ผศ.ดร.อิทธิโชติ จักรไพวงศ์
บรรณาธิการ รศ.ดร.นาฏสุดา ภูมิจำนงค์
ถ่ายภาพ รศ.ดร.นาฏสุดา ภูมิจำนงค์
ผู้จัดพิมพ์ กองกายภาพและสิ่งแวดล้อม
สำนักงานอธิการบดี
www.mahidol.ac.th
พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

คำนำ

หนังสือชุด “**ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา**” เป็นส่วนหนึ่งของผังแม่บทศาลายา : มหาวิทยาลัยเมืองในฝัน ที่มุ่งมั่นการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นเมืองที่น่าอยู่และสร้างเสริมสุขภาวะ ภายใต้แนวคิด A promised place to live and learn with nature โดยการสำรวจรวบรวมข้อมูลด้านธรรมชาติวิทยา สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการอนุรักษ์พื้นที่ อีกทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ต่อไปในอนาคต ซึ่งมอบหมายให้คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่างๆ และบันทึกภาพ

หนังสือชุดนี้ประกอบด้วย 5 เล่ม คือ **เล่ม 1 ไม้ยืนต้น เล่ม 2 ไม้ดอก-ไม้ประดับ เล่ม 3 พื้นที่ชุ่มน้ำ เล่ม 4 นก และเล่ม 5 ปลา-สัตว์เลื้อยคลาน** โดยแต่ละเล่ม จะบันทึกข้อมูลของสิ่งมีชีวิต เช่น ชื่อสามัญ ชื่อวิทยาศาสตร์ ชื่อวงศ์ ลักษณะทั่วไป สถานที่พบในมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการอยู่ร่วมกันของสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายดังกล่าว

ขอชื่นชม รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี รองอธิการบดีฝ่ายระบบกายภาพและสิ่งแวดล้อม และกองกายภาพและสิ่งแวดล้อม สำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล ที่เห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา และริเริ่มในการนำข้อมูลจากการสำรวจมาจัดทำหนังสือที่สวยงาม เพียบพร้อมด้วยความรู้อันจักเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและอนุรักษ์ ขอขอบคุณ รศ.ดร.นาฏสุดา ภูมิจำนงค์ รศ.ดร.ศันสนีย์ ชูแวว และ ผศ.ดร.รัตนวัฒน์ ไชยรัตน์ จากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ที่ทำหน้าที่สำรวจรวบรวมข้อมูลและถ่ายภาพได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และขอขอบคุณ ผศ.ดร.อิทธิโชติ จักรไพวงศ์ ที่ปรึกษาโครงการจัดทำหนังสือ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือชุด “ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา” จะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ของพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา เป็นการย้ำอย่างจริงจังถึงนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์อยู่ใกล้ตัว สร้างสังคมที่มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันอย่างสุขสันติต่อไป

(ศาสตราจารย์คลินิกปิยะสกล สกลสัตยาทร)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

“

การพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดลตลอดระยะเวลา
เกือบสี่สิบปีที่ผ่านมา จึงได้คำนึงถึงการอนุรักษ์วิถีดั้งเดิม
ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงรักษาสภาพแวดล้อม
ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์
สร้างชุมชนวิชาการที่อยู่ร่วมกันกับประชาชนที่อยู่รอบ
มหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างสุขสันติ

”

มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา

ในปีพุทธศักราช 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนา “มหาวิทยาลัยมหิดล” ขึ้นแทนมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์แต่เดิม นับเป็นมหามงคลอันสูงสุดแก่มหาวิทยาลัย และยังได้ทรงมีพระบรมราโชวาทแก่คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ให้พัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล เป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ตามความหมายและเพิ่มเติมขอบเขตของวิชาการให้กว้างขวางออกไปจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกด้วย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้รับพระราชทานเทิดทูนเป็นนโยบายในการดำเนินงานและได้กระทำทุกวิถีทางที่จะสนองพระบรมราโชวาทให้เป็นไปตามพระประสงค์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

สืบต่อมาในปีพุทธศักราช 2514 มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ดำเนินการขายโอนที่ดิน ณ ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ตามโฉนดที่ 8606 เนื้อที่ 1,242 ไร่ 20 ตารางวา เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2518 เพื่อดำเนินการก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา มีการก่อสร้างอาคารเรียน สถานที่ทำการ ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับนักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ที่จะต้องไปดำเนินการเรียนการสอนและปฏิบัติงานที่ศาลายา เนื่องจากพื้นที่เดิมที่ได้รับพระราชทานมา เป็นพื้นที่การเกษตรดั้งเดิมที่มีประชาชนในพื้นที่ใช้ในการทำมาหากินประมาณ 100 ครอบครัว จึงเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้และพันธุ์พืชต่างๆ สัตว์นานาชนิดทั้งสัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน การพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดลตลอดระยะเวลากว่าสี่สิบปีที่ผ่านมา จึงได้คำนึงถึงการอนุรักษ์วิถีดั้งเดิม ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงรักษาสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่สมบูรณ์ สร้างชุมชนวิชาการที่อยู่ร่วมกันกับประชาชนที่อยู่รอบมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างสุขสันติ อีกทั้งยังจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ความรู้กับผู้สนใจได้ศึกษานอกห้องเรียนเมื่อก้าวย่างเข้ามาในมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา ให้สมกับปณิธานของมหาวิทยาลัยมหิดลที่กล่าวว่า “ปัญญาของแผ่นดิน (Wisdom of the Land)”

สารบัญ

5	มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา	30	จามจุรี
		31	จิกทะเล
9	ก่อนจะมาเป็น “มหาวิทยาลัยเมืองในฝัน” ณ ศาลายา	32	แจง
		33	จัน
		34	จันทร์หอม
11	เลาะเลียบมหิดล ณ ศาลายา	35	ชมพูพันธุ์ทิพย์
		36	ชงโค
16	พฤกษชาติแห่งจักรีวงศ์	37	ตีนเป็ดน้ำ
		38	ตะเคียนทอง
18	การอยู่ร่วมกันของมนุษย์-สัตว์-ต้นไม้	39	ตะโกสวน
		40	ถ่อน
20	แก้วเจ้าจอม	41	ทองกวาว
21	กระทิง	42	ไทรย้อยใบแหลม
22	กัลปพฤกษ์	43	ไทรใบกลม
23	กระถินณรงค์	44	นนทรี
24	ขี้เหล็ก	45	น้ำเต้าฝรั่ง-ตีนเป็ดฝรั่ง
25	แคนา แคป่า		
26	คอเดีย	46	น้ำเต้าต้น
27	แคแสด	47	บัวสวรรค์
28	จำปี	48	ปีบ
29	จิกน้ำ	49	ปีบทอง

50	ประดู่แดง	71	ลำพู
51	ประดู่บ้าน	72	ลีลาวดี
52	พะยอม	73	ศรีตรัง
53	พิกุล	74	สุพรรณิการ์, ฝ้ายคำซ้อน
54	พญาสัตบรรณ		
55	โพธิ์ทะเล	75	สารภี
56	มะเกลือ	76	สาละลังกา
57	มะขาม	77	เสลา
58	มะขวิด	78	สะแกนา
59	มะขามป้อม	79	หูกวาง
60	มะฮอกกานีใบใหญ่	80	หางนกยูงฝรั่ง
61	มะหาด	81	ตะเบเหลือง
62	มณฑา	82	หูกระจง
63	มังคะ	83	หว้า
64	มะเดื่อชุมพร	84	อินทนิลน้ำ
65	ยางนา	85	อโศกพวง
66	รำเพย	86	อโศกน้ำ
67	ราชพฤกษ์	87	อโศกอินเดีย, อโศกเซนต์คาเบรียล
68	รามใหญ่, ทุรังกาสา		
69	ลำดวน	88	องุ่นทะเล, ครุฑทะเล
70	ละมุดสีดา		

ก่อนจะมาเป็น "มหาวิทยาลัยเมืองในฝัน" ณ ศาลายา

ศาลายา เดิมเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลนครไชยศรีตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี แต่ไม่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์แน่ชัดจนกระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชื่อของศาลายาจึงได้ปรากฏขึ้นในรัชกาลที่ 4 โดยในปี พ.ศ. 2400 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาทิพากรณ์วงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุญนาค) เมื่อครั้งยังเป็น เจ้าพระยารวิวงศ์มหาโกษาธิบดีดำเนินการขุดคลองมหาสวัสดิ์เพื่อใช้เป็นเส้นทางหลักสำหรับเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระปฐมเจดีย์ ซึ่งในการขุดคลองนั้น ได้มีการสร้างศาลาริมคลองไว้ทุกๆ 100 เส้น (ประมาณ 4 กิโลเมตร) โดยมีการสันนิษฐานว่า ศาลาหลังที่ 6 คือศาลาที่เจ้าพระยาทิพากรณ์วงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุญนาค) ให้เขียนตำรายารักษาโรคต่างๆ ไว้บนแผ่นกระดานไว้เป็นการกุศล คนจึงเรียกศาลาหลังนี้ว่า ศาลายา และเป็นที่มาของบ้านศาลายา มานับแต่นั้น

สภาพภูมิประเทศของศาลายาเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การทำนา นาบัว ปลูกผักกระเฉด ปลูกผักบุ้ง พื้นที่ดอนก็จะมีการทำสวนผลไม้ สวนผัก ปลูกกล้วย อ้อย รวมทั้งพืชผลอื่นๆ ตามแนวคันคลอง บริเวณที่ตั้งบ้านเรือน ก็จะพบต้นดอกแคขาว ดอกแคแดง ทองหลาง กระถิน พืชผักสวนครัว ในช่วงฤดูน้ำหลาก จะเป็นแหล่งของพืชท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก เช่น ต้นโสน ผักบุ้ง ผักกระเฉด กระจับ และดอกบัวทั้งประเภทที่กินสายบัวและบัวสำหรับถวายพระ

การก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา

จากสภาพของพื้นที่และพืชพันธุ์ท้องถิ่นดังกล่าว ทำให้ในระยะแรกของการก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา ในช่วงปี พ.ศ. 2518 - 2525 ในพื้นที่จึงยังคงสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ดั้งเดิมที่ขึ้นเองและที่ชาวบ้านผู้อยู่อาศัยได้ปลูกไว้ เช่น ทองหลาง ดอกแค มะม่วง กล้วย อ้อย รวมทั้งพืชผักสวนครัว ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงเห็นเป็นร่องรอยหลงเหลืออยู่ในจุดที่เป็นแนวคลองเดิมบริเวณข้างคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์และสถาบันโภชนาการและบริเวณที่มหาวิทยาลัยยังคงรักษาพื้นที่ให้คงสภาพเดิมไว้

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2526 - 2549 นับเป็นระยะที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา มีการก่อสร้างภายในพื้นที่มากที่สุด มีการปรับเปลี่ยนผังแม่บทไปจากเดิมค่อนข้างมาก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหิดลจึงดำริที่จะสร้างมหาวิทยาลัยเมืองในฝัน ภายใต้แนวนโยบายที่ว่า “A promised place to live and learn with nature” โดยกำหนดผังแม่บทที่เน้นการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาระบบการคมนาคมภายในพื้นที่ การพัฒนาระบบภูมิทัศน์ ระบบสาธารณูปโภค อาคารและสิ่งก่อสร้าง

เลาะเลียบมหิดล ณ ศาลายา

ใครก็ตาม เมื่อมาถึงตรงทางเข้าประตูหน้ามหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา จะมองเห็นเสาธงสูงลิ่วและอาคารสำนักงานอธิการบดีตั้งเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพที่น่าจดจำ บริเวณด้านหน้าอาคารจะพบ “กันภัยมหิดล” ไม้เถาออกดอกเป็นช่อสีม่วงขาวงามสง่า กันภัยมหิดลเป็นต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัยมหิดลและที่มาของชื่อถนนที่ทอดยาวเชื่อมต่อระหว่างประตู 2 ถึงประตู 4 โดยมีอาคารสำนักงานอธิการบดีตั้งอยู่ตรงกลางบริเวณประตู 3

บนถนนกันภัยมหิดล จะพบกับแนวของต้นนนทรีออกดอกเหลืองอร่าม แต่งเติมด้วยต้นศรีตรัง ต้นปีบ ตะเบเหลือง และต้นหูกระจงรูปทรงแปลกตา บริเวณหน้าสำนักงานอธิการบดี อีกทั้งยังมีหางนกยูงไทย อยู่ด้านหลังสำนักงานอธิการบดี ออกดอกส้มเหลืองสะพรั่งเมื่อยามหน้าร้อนมาเยือน นอกจากนี้ ตามแนวด้านบนของคูน้ำด้านหน้าประตู 2 ถึงประตู 4 ยังจะพบ สุพรรณิการ์และฝ้ายคำซ้อน สลัดใบออกดอกช่อใหญ่สีเหลืองสดอวดสายตาผู้คนที่ผ่านไปมาบนถนนหน้ามหาวิทยาลัย

เมื่อหันหน้าเข้าหาอาคารสำนักงานอธิการบดีด้านซ้ายมือเมื่อเดินไปจนสุดถนนกันภัยมหิดลก็จะพบกับ

ถนนการุณยมิตรที่จะนำไปสู่บริเวณก่อสร้างอาคารจอดรถและคณะพยาบาลศาสตร์ โดยมีต้นนนทรีปลูกตลอดแนวสองฟากถนน แต่ถ้าหากเลี้ยวขวาก็จะพบกับถนนผสานเทศไทย ถนนสายหลักที่เชื่อมจากประตู 2 ไปสิ้นสุดที่หัวมุมสนามกีฬาด้านในสุดของพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา

ถนนผสานเทศไทยมีแนวของต้นมะฮอกกานีใบใหญ่ซึ่งเป็นต้นไม้ดั้งเดิมที่ปลูกมาตั้งแต่เริ่มก่อสร้างมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา เป็นระยะตามแนวถนน ด้านซ้ายมือเรื่อยไปจนถึงแนวถนนที่ตัดไปยังด้านหน้าของหอพักนักศึกษา

บริเวณกลุ่มอาคารสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียนจะพบกับ แคแสด นนทรี และต้นปาล์มค๊อกเทล ปลูกสลับกันอย่างสวยงาม ในช่วงฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูแล้ง ต้นประดู่แดงบริเวณอาคารคณะศิลปศาสตร์จะผลัดใบออกดอกสีแดงสดเต็มกิ่งก้าน บริเวณสวนเจ้าฟ้าจะพบต้นไม้จำพวกหางนกยูงฝรั่ง และเสลา

ชมพูพันธ์ทิพย์ ต้นไม้ดั้งเดิมที่ปลูกในพื้นที่มากว่า 20 ปี ยังคงผลัดใบออกช่อสีม่วงขาวให้ชมยามลมหนาวมาเยือน อโศกพวง ออกดอกสีแดงเข้มเป็นพวงใหญ่แข่งกับร่มเงาของต้นไทรใหญ่และตีนเป็ดฝรั่ง ในบริเวณที่เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ถนนเทิดจักรี เป็นถนนสายหลักที่แยกจากถนนผสานเทศไทยไปบริเวณกลุ่มอาคารวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ตลอดแนวของถนนเทิดจักรีจะมีต้นราชพฤกษ์และต้นจัน-อิน อยู่ทั้งสองฝั่งถนน เมื่อยามออกดอกพร้อมกัน ก็จะทำให้ถนนทั้งเส้นเปรียบดังเป็นถนนทองคำเหลืองอร่าม บริเวณวิทยาลัยดุริยางคศิลป์มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ที่ใช้ปลูกต้นไม้สำหรับทำเครื่องดนตรี เช่น มะเกลือ มะค่าแต้ ประดู่ เป็นต้น บริเวณนี้ยังมีพื้นที่ต่อเนื่องกับด้านหลังของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียและเรือนไทย ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นสระขนาดใหญ่และพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนั้นจึงพบไม้ดั้งเดิมของพื้นที่ เช่น ทองหลาง สะแกนา และไม้ที่นำมาปลูกเพิ่มเติมคือ ลำพู

ถนนชนนีประทาน เป็นพื้นที่อีกแห่งหนึ่งในบริเวณมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา ที่เต็มไปด้วยไม้ยืนต้นนานาชนิดเนื่องจากเดิมเป็นที่ตั้งของสวนสมุนไพรสิรีรุกขชาติที่มีพื้นที่สามสิบกว่าไร่ เดิมมีต้นไม้ที่น่าสนใจ เช่น มะกล่ำตาช้าง บัวสวรรค์ กาหลง ละมุดสีดา มะฮอกกานีใบใหญ่ กระทิง มะหาด นิโครธ หางนกยูงไทย ชุมเห็ดเทศ มะเดื่อ เพกา ตะโกสวน

ถิ่นวิทยาการ เป็นถนนสายหลักที่ตัดใหม่อีกเส้นหนึ่งที่เลียบด้านหลังหอพักนักศึกษา เชื่อมต่อระหว่างถนนผสานเทศไทยและถนนพูนผลประชาเข้าด้วยกัน ตลอดแนวถนนจะมีต้นหูกวาง กระถินณรงค์ นนทรี พิกุล เลยไปจนถึงด้านหลัง

ของอาคารอเนกประสงค์ ก็จะมีเสลา กัลปพฤกษ์ มะพร้าว นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียง ก็ยังมี ถ่อน ไม้ใหญ่คล้ายต้นจามจุรีแต่ดอกสีขาวในบริเวณสนามฟุตบอล ประดู่บ้าน และมะขาม ตามแนวถนนด้านติดบ่อบำบัดน้ำเสีย

ข้ามมาอีกฟากหนึ่งของปลายถนนกันภัยมหิดลไปยังถนนหลักอีกเส้นหนึ่ง จากประตู 4 ผ่านหน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์ตรงเข้าไปถนนพูนผลประชา ยาวไปจนถึงมุมถนนวิถีปัญญาที่เลี้ยวขวาไปยังคณะสัตวแพทยศาสตร์และศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ จากแนวต้นไม้เดิมที่เป็นต้นพิกุล ปลูกสลับกับขี้เหล็กและแคนา เมื่อถนนได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่ ต้นนนทรีและอินทนิลน้ำขนาดใหญ่ก็ถูกนำมาปลูกสลับบนพื้นที่ทางเดินและจักรยานให้มองดูร่มรื่นตั้งแต่บริเวณหน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์ไปจนถึงอาคารอเนกประสงค์ บริเวณด้านหน้าและด้านข้างของคณะวิศวกรรมศาสตร์ยังเต็มไปด้วยลีลาวดีสีขาว ลีลาวดีสีแดง ปีบ และไทรย้อยใบแหลม ด้านหน้าอาคารอเนกประสงค์ มีต้นแก้วเจ้าจอมยืนต้นคู่ดอกสีม่วงสวยสง่าแข่งกับหางนกยูงฝรั่งสีแสดเหลืองสดใส

บนถนนวิถีปัญญา มีพื้นที่บางส่วนที่เลยไปทางสนามกีฬากลาง (สนามฟุตบอล 1 - 2) มีต้นรำเพยไม้ทรงพุ่มขนาดกลางออกดอกสีเหลืองตลอดแนวขอบบ่อบำบัดน้ำเสีย

ปัญญาแผ่นดิน เป็นถนนสายหลักที่แยกออกจากถนนพูนผลประชาบริเวณด้านข้างอาคารอเนกประสงค์ไปจนถึงประตู 5 ผ่านโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ สองข้างถนนและเกาะกลางถนนจะมีต้นศรีตรังและอินทนิลน้ำออกดอกสีม่วงขาวแข่งกัน อีกทั้งยังมีต้นกัลปพฤกษ์สีชมพูขาวบานสะพรั่งในฤดูหนาวแซมอยู่เป็นระยะไปจนถึงอาคารชุดพักอาศัยและเลยไปจนถึงบริเวณถนนส่องไทยทัศน์

ถนนจิตตสมาน เป็นถนนสายรองที่วิ่งเลียบด้านหลังของคณะวิศวกรรมศาสตร์ ผ่านด้านข้างหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดลไปพบกับถนนสานสัตยาบริเวณคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ และสถาบันโภชนาการ ซึ่งจะเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่สมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้นานาชนิด เช่น บริเวณคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์จะพบปีบทอง ตะเคียนทอง คอเดีย มะกอกน้ำ กระทิง สารภีทองกวาว ส่วนบริเวณสถาบันโภชนาการจะพบ ยางนา ตีนเป็ดน้ำ ลำดวน แก้วเจ้าจอม และลีลาวดีสีแดงที่เป็นไม้เด่น

ถนนดำรงวิจัย จะเป็นพื้นที่ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม และคณะเทคนิคการแพทย์ จะมีต้นพู่ชมพู อวดดอกสีชมพูสดใส และต้นคอเดียดอกสีแสด เลยไปอีกนิดจะเป็นถนนมานะมั่นคงซึ่งมีพื้นที่ต่อเนื่องเป็นของสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล จะพบกับไม้ที่นับวันจะหาชมได้ยากเช่น ชงโค จำปี บริเวณด้านในสุดของถนนดำรงวิจัยและมานะมั่นคง จะยังคงเป็นพื้นที่สระน้ำและคลองขนาดใหญ่ มีต้นสนปฏิพัทธ์ซึ่งปลูกตามแนวคลองและทางเดินเท้าเดิมเมื่อสมัยแรกก่อสร้างในพื้นที่ รวมทั้งยังมีไม้ดั้งเดิมจำพวกสะแกนาและทองหลางขึ้นเป็นจำนวนมาก

พฤกษชาติแห่งจักรีวงศ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงปลูกต้นแก้วเจ้าจอม จำนวน 2 ต้น เนื่องในวโรกาส เสด็จพระราชดำเนินเปิดมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2526 ปัจจุบันต้นแก้วเจ้าจอมทั้งสองต้นอยู่ที่บริเวณทางขึ้นอาคารอเนกประสงค์ (อาคารพละศึกษา)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำต้นแก้วเจ้าจอมมาจากประเทศชวา (อินโดนีเซีย) ครั้งเสด็จประพาส แล้วทรงนำมาปลูกใน เขตพระราชอุทยานวังสวนสุนันทา ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดหรือตอน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงปลูกต้นสารภีแนน ในวโรกาสที่เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด สวนสมุนไพรสิรีรุกขชาติเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2531

เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2531 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงปลูกต้นสารภี เนื่องในวโรกาสเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในการสอบวิทยานิพนธ์นักศึกษาคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ปัจจุบันต้นสารภีอยู่ที่บริเวณหน้าอาคาร นาท ตัณฑวิรุฬห์

เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2552 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงปลูกจันทร์หอม เนื่องในวโรกาส เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ปัจจุบันอยู่ที่บริเวณหน้าอาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงปลูกต้นหางนกยูงฝรั่ง เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2528 ปัจจุบันอยู่ที่บริเวณสวนเจ้าฟ้า

การอยู่ร่วมกันของ มนุษย์-สัตว์-ต้นไม้

การอาศัยและเรียนรู้ร่วมกับธรรมชาติ เป็นแนวนโยบายที่สำคัญยิ่งของการสร้าง “มหาวิทยาลัยเมืองในฝัน” การใช้ประโยชน์พื้นที่จึงจำแนกการใช้ที่ดินเป็นโซนตามกลุ่มกิจกรรม โดยเพิ่มความหนาแน่นของการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและรักษาพื้นที่สีเขียวและพื้นที่เปิดโล่งในสัดส่วนที่มากขึ้น รวมทั้งที่ว่างสำคัญ เพื่อสงวนรักษา ไว้เป็นปอดและเป็นพื้นที่กิจกรรมของประชาคม

จากแนวทางในการดำเนินงานดังกล่าว ต้นไม้ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการสร้างความสมดุลนี้ให้เกิดขึ้น

ต้นไม้เป็นแหล่งอาหารให้กับสัตว์ป่าน้อยใหญ่นานาชนิด ใช้เป็นที่อาศัยและแหล่งอาหาร ดังจะพบว่าในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา จะมีสัตว์ชนิดต่างๆ เป็นจำนวนมาก และต่างก็ได้ใช้ประโยชน์จากต้นไม้ในฐานะแหล่งอาหาร เช่น ต้นหว้า ต้นไทร ต้นมะเดื่อ ต้นตะขบ ต้นมะพร้าว ต้นมะม่วง ต้นขนุน ต้นละมุด

ไม่เพียงแต่จะเป็นปอดให้กับนักศึกษา อาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้น แต่ยังสร้างความรื่นรมย์ให้กับประชาคมทั้งภายนอกโดยเฉพาะชุมชนรอบข้างให้เข้ามาใช้ประโยชน์ได้อีกด้วย

ไม้ยืนต้น ในศาลายา
Trees in Salaya

แก้วเจ้าจอม
Lignum Vitae

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Guaiacum officinale* Linn.
Family (วงศ์)	Zygophyllaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 10 - 15 เมตร เรือนยอดกลม ใบเป็นใบประกอบ แบบขนนก มี 3 คู่ ดอกสีฟ้าออกเป็นกระจุก เป็นไม้ถิ่นกำเนิดเวสต์ อินดีส ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดหรือตอน

สถานที่พบในศาลายา : ต้นไม้ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปลูกเนื่องในวันเปิดมหาวิทยาลัยมหิดล ณ ศาลายา เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2526 ปัจจุบันอยู่หน้าอาคารอเนกประสงค์ มีจำนวน 2 ต้น และด้านข้างอาคารสถาบันโภชนาการ

กระทิง
Borneo Mahogany

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Calophyllum inophyllum* Linn.
Family (วงศ์)	Guttiferae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลางและใหญ่ 8 - 20 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดทึบเป็นพุ่มกลม เปลือกลำต้นสีน้ำตาลปนเทา ใบมนรูปไข่ ออกดอกสีขาวเป็นช่อตามปลายกิ่งและง่ามใบ มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกดอก 2 - 3 ครั้งต่อปี ผลกลมสีเขียวอ่อน เป็นไม้ที่ขึ้นตามชายทะเล ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหน้าอาคาร 2 ติดคลองบุ๋ย คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี

กัลปพฤกษ์
Pink Cassia, Pink Shower

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cassia bakeriana* Craib.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลางสูงประมาณ 12 เมตร เปลือกสีเทา เรือนยอดแผ่กว้าง ทุกส่วนมีขนขึ้นปกคลุม ใบเป็นใบประกอบ ดอกเป็นช่อเกิดตามกิ่ง สีชมพู ชมพูเข้ม แล้วเปลี่ยนเป็นสีขาว ผลเป็นฝัก ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ชอบขึ้นตามป่าเขาหินปูน ป่าเบญจพรรณ เป็นไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : เลียบถนนปัญญาแผ่นดิน ด้านข้างลานจอดรถชั่วคราว และแนวสระน้ำด้านหน้าอาคารสำนักงานอธิการบดี

กระถินณรงค์
Northern Black Wattle (English), Ngarai, Unar (Papua New Guinea)

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Acacia auriculiformis* Cunn.
Family (วงศ์)	Leguminosae-Mimosoideae

ลักษณะ : เป็นไม้ที่มีขนาดเล็กถึงขนาดกลางมีความสูง 8 เมตร ไปจนถึง 20 เมตร ดอกกระถินณรงค์ มีสีเหลือง กลิ่นหอม ออกดอกรวมกันเป็นช่อ คล้ายหางกระรอก เป็นพืชตระกูลถั่ว มีถิ่นกำเนิดดั้งเดิมตามธรรมชาติในทุ่งหญ้าของประเทศปาปัวนิวกินี ไปจนถึงพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศออสเตรเลีย แต่ปัจจุบันได้มีการนำไปปลูกกันทั่วโลก ทั้งทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้ เนื่องจากสามารถฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมได้

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณริมสนามฟุตบอล พื้นที่ด้านข้างอาคารหอพักนักศึกษา

ขี้เหล็ก
Thai Copper Pod

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cassia siamea* Lamk.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 8 - 15 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดแผ่กว้าง เปลือกสีเทาอมน้ำตาล แตกตามยาวเป็นร่อง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกเรียงสลับกัน ออกดอกเป็นช่อสีเหลืองที่ปลายกิ่ง ฝักแบน สีน้ำตาล ขยายพันธุ์ โดยการเพาะเมล็ด และตอนกิ่ง ถิ่นกำเนิด ป่าเบญจพรรณชื้นทั่วประเทศ

สรรพคุณทางยา : รากแก้ไข้ บำรุงธาตุ แก้โรคเหน็บชา ลำต้นและใบเป็นยาระบาย แก้นิ่ว ขับปัสสาวะ แก้เบาหวาน ลดความดัน ช่วยให้นอนหลับ เปลือกฝักแก้เส้นเอ็นพิการ

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกสลับกับไม้ยืนต้นชนิดอื่น บริเวณคันดินของคูน้ำมหาวิทยาลัย บริเวณริมถนนพูนผลประชา

แคนา, แคป่า
D.longissima Schum D.rheedii Seem

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Dolichandrone rpathacea* Schum.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 10 - 20 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มทึบรูปไข่ ลำต้นเปลาตรงมักแตกกิ่งต่ำ เปลือกเรียบสีน้ำตาลอมเทา ดอกสีขาว ออกเป็นช่อแบบกระจะสั้นตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันและปลายแยกออกเป็นรูปกาบรองดอก กลีบดอกโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปแจกันสูง ดอกบานกลางคืน ดอกออกเดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน ผลเป็นฝักแห้ง แตกแบบทรงขอบขนาน ยาว ผิวเรียบและแข็ง ฝักบิดไปมา ผลออกเดือนมิถุนายน - สิงหาคม

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกปะปนกับไม้ชนิดอื่น ริมถนนพูนผลประชา

คอเดีย
Cordia

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cordia sebestena* Linn.
Family (วงศ์)	Boraginaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นสูง 8 - 10 เมตร ใบรูปไข่ปลายแหลม ยาวประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร ออกดอกสีแสดที่ปลายกิ่ง ดอกเป็นรูปกรวย กลีบดอกย่น ออกดอกตลอดปี ผลสีเขียว เมื่อสุกจะสีขาว ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ด้านข้างอาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ด้านข้างอาคารคณะเทคนิคการแพทย์

แคแสด
African Tulip

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Spathodea campanulata* Beauv.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 15 - 20 เมตร ใบประกอบแบบขนนก ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง ออกดอกเป็นรูประฆังสีแสด ช่อดอกตั้งตรง ให้ดอกตลอดปี ผลแบนคล้ายฝัก ปลายแหลม ผลแก่สีน้ำตาล เมล็ดเล็กแบนมีปีก ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ข้างร้านอาหารก๋วยเตี๋ยวแม่ ริมถนนพูนผลประชา ตัดกับถนนจิตตสมาน

จำปี
White Champaka

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Michelia alba* DC.
Family (วงศ์)	Magnoliaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 10 - 15 เมตร เรือนยอดเป็นรูปเจดีย์ ใบเดี่ยวรูปรี ใบเกลี้ยง ดอกเดี่ยวสีขาว ออกดอกตามซอกกิ่ง มีกลิ่นหอมออกดอกตลอดทั้งปี เป็นไม้มีถิ่นกำเนิดที่ประเทศอินโดนีเซีย ขยายพันธุ์ด้วยการตอน

สถานที่พบในศาลายา : นิยมปลูกใกล้อาคาร หน้าสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล ข้างคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สะพานเชื่อมไปที่อาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล หน้าธนาคารไทยพาณิชย์ คันดินแนวรั้วมหาวิทยาลัย

จิกน้ำ
Indian Oak

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Barringtonia acutangula* (L.) Gaertn.
Family (วงศ์)	Barringtoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง สูงประมาณ 8 - 17 เมตร ทรงต้นแผ่กว้าง ใบรูปไข่กลับ ใต้ใบสีอ่อน ออกดอกเป็นช่อห้อยยาวประมาณ 30 เซนติเมตร กลีบดอกสีชมพู มี 4 กลีบ เกสรสีขาวเรียงกันสามชั้น ดอกมีกลิ่นหอม ผลรูปสี่เหลี่ยม ยาว 2 - 6 เซนติเมตร ขึ้นตามริมฝั่งแม่น้ำ คลอง บึง ป่าชายเลน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมสวนร่มเงาไม้บัณฑิต อาคารศาลายา

จามจุรี
Rain Tree, Monkey Pod, East Indian Walnut

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Samanea saman* (Jacq.) Merr.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20 เมตร เปลือกลำต้นสีดำ แตกและล่อนได้ เรือนยอดเป็นรูปร่มทรงกว้าง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้น มีช่อใบประกอบ 4 คู่ แต่ละช่อใบประกอบมีใบย่อย 2 - 10 คู่ ต่อหนึ่งช่อใบ ดอกมีเกสรสีชมพูจำนวนมาก ช่อดอกมีก้านช่อออกดอกรวมกันเป็นกระจุก ฝักแบนหนา ขนาดยาว 15 - 20 เซนติเมตร ออกดอกเดือนสิงหาคม - กุมภาพันธ์ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ด้านข้างทางเดินเชื่อมวิทยาลัยราชสุดา กับด้านข้างอาคารวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ด้านข้างบริเวณบ่อบำบัด

จิกทะเล
Portia Tree, Cork Tree, Tulip Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Barringtonia asiatica* (L.) Kurz.
Family (วงศ์)	Lecythidaceae

ลักษณะ : ไม้ขนาดกลาง สูงไม่เกิน 20 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดแผ่กว้าง หนาทึบ เปลือกสีน้ำตาล โตเร็ว ชอบน้ำ แต่ไม่ชอบน้ำแช่ขัง ชอบขึ้นตามริมชายหาดที่มีดินเลน และขึ้นได้ในที่มีดินเลน ใบเป็นใบเดี่ยวใหญ่และหนา รูปไข่กลับ สีเขียวเข้ม เป็นมัน เรียงเวียนสลับเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบสอบ ดอกสีขาว มีเกสรสีม่วงแซม บานเวลากลางคืน กลางวันดอกจะโรย ผลเดี่ยวขนาดใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลาง 10 - 11 เซนติเมตร โคนเป็นรูปสี่เหลี่ยม ป้านและมีปลายแหลมคล้ายลูกดิ่ง ผิวเป็นมันเงา เมื่อดอกตูมมีสีขาวคล้ายดอกยี่หุบ เวลาบานจะเห็นเกสรชัดเจน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

แจง

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Maerua siamensis* (Kurz) Pax.
Family (วงศ์)	Capparidaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 10 - 15 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดแผ่เตี้ยเป็นพุ่มทึบ รูปร่ม เปลือกเรียบสีเขียวเข้ม เกือบดำหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ ใบเป็นใบประกอบแบบใบมือ เรียงสลับมี 3 - 5 ใบ ย่อย ดอกสีขาว ออกดอกเป็นดอกเดี่ยวหรือช่อแบบช่อเชิงหลั่น หรือช่อแบบช่อกระจะตามกิ่งและปลายกิ่ง ผลสดแบบมีเนื้อหลายเมล็ด ทรงกลมหรือบิดเบี้ยวเล็กน้อย เมื่อสุกสีเหลือง ดอกออกเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พบในป่าเบญจพรรณ

สรรพคุณทางยา : ราก เปลือก ใบ ต้มน้ำทานแก้ไข้จับสั่น หน้ามืด ใบและยอดตำโขลกใช้สีฟัน รากแก้ปวดเมื่อย ผลเป็นอาหารของนกได้

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณริมถนนส่องไทยทัศน์ หน้าอาคารศาลายา

จัน

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Diospyros decandra* Lour.
Family (วงศ์)	Ebenaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้น สูง 10 - 20 เมตร มีอายุยืนยาว 40 - 50 ปี ขึ้นไป ลำต้นใหญ่ แผ่กิ่งก้านกว้าง ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ปลายแหลม โคนมน แผ่นใบหนา ใบมีขนาดใหญ่ ยอดอ่อนมีขน สีเขียวสด เวลาใบดกให้ร่มเงาดีมาก ดอกสีขาวนวล ปลายแยกเป็นกลีบดอก 5 กลีบ เมื่อผลสุกเป็นสีเหลืองสด มีกลิ่นหอมแรง รับประทานได้ รสหวานหอม

สรรพคุณทางยา : เนื้อไม้รสขมปนหวาน เป็นยาบำรุงประสาท เนื้อไม้แก้ไข้ แก้ปอดตับพิการ แก้ร้อนในกระหายน้ำ ขับพยาธิ แก่นผสมกับสมุนไพรอื่น ต้มน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้ได้

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ หน้าสถาบันโภชนาการ ถนนเทิดจักรี

จันทร์หอม

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Mansonia gagei* Drumm.
Family (วงศ์)	Sterculiaceae

ลักษณะ : เป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 10 - 20 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มค่อนข้างโปร่ง ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ แผ่นใบรูปรีแกมขอบขนาน หรือแกมรูปไข่กลับ ปลายใบแหลม โคนใบเว้าเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบเป็นคลื่นห่างๆ ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง และตามง่ามใบ ดอกขนาดเล็ก สีขาว ออกดอกช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ผลเป็นรูปกระสวย มีปีกรูปทรงสามเหลี่ยม ถิ่นกำเนิดป่าดิบแล้งทางภาคตะวันออกเฉียงใต้และบริเวณที่สูงของภาคตะวันตกเฉียงใต้

สรรพคุณทางยา : เนื้อไม้ใช้เป็นยาแก้ไข้ แก้กระหายน้ำ และแก้อ่อนเพลีย

สถานที่พบในศาลายา : อาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

ชมพูพันธุ์ทิพย์
Pink Trumpet

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Tabebuia rosea* (Bertol.) DC.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 8 - 18 เมตร ใบเป็นใบประกอบคล้ายนิ้วมือ ดอกเป็นสีม่วงอมชมพูหรือชมพูอ่อน กลีบดอกติดกันเป็นหลอด มีกลีบดอกห้ากลีบ ออกดอกเป็นช่อกระจุกตามกิ่ง ร่วงง่าย ผลคล้ายฝัก เมล็ดมีปีกปลิวตามลมได้ไกล ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมถนนด้านข้างสนามฟุตบอล ริมถนนผสานเทศไทยบริเวณใกล้สนามฟุตบอล

ชงโค
Orchid Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Bauhinia purpurea* Linn.
Family (วงศ์)	Leguminosae - Caesalpiniaceae

ลักษณะ : ไม้พุ่มหรือไม้ สูง 10 เมตร ใบเกือบกลมแยกเป็น 2 แฉกลึก ช่อดอกออกข้างๆ หรือปลายกิ่ง 6 - 10 ดอก กลีบดอกสีชมพูถึงม่วงเข้ม ฝักยาว 20 - 25 เซนติเมตร ออกดอกเดือนกันยายน - กุมภาพันธ์ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหน้าอาคารสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล ด้านข้างอาคารคณะเทคนิคการแพทย์ ด้านใกล้คูน้ำ ริมคูน้ำอาคารวิทยาลัยดุริยางคศิลป์

ตีนเป็ดน้ำ
Pong Pong

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cerbera odollam* Gaertn.
Family (วงศ์)	Apocynaceae

ลักษณะ : ไม้ต้น สูงประมาณ 15 เมตร ทรงร่ม ใบออกเป็นกระจุกแน่นที่ปลายกิ่ง ใบมัน รูปไข่กลับ ออกดอกเป็นช่อที่ปลายกิ่งขนาดประมาณ 4 เซนติเมตร สีขาว มีกลีบดอก 5 กลีบ ตรงกลางสีเหลือง ออกดอกตลอดปี ผลดิบเป็นสีเขียวเป็นมัน เมื่อสุกจะสีแดง ขึ้นตามริมแม่น้ำลำคลองและที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกเป็นไม้ประดับรอบอาคารต่างๆ เช่น สถาบันโภชนาการ ข้างอาคารโรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี ริมถนนดำรงวิจัย

ตะเคียนทอง
Iron Wood

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Hopea odorata* Roxb.
Family (วงศ์)	Dipterocarpaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20 - 40 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มกลมทึบ เปลือกลำต้นหนา ดำ แตกเป็นสะเก็ด ใบรูปไข่ปลายแหลมเรียว ดอกเล็กสีขาวออกเป็นช่อยาวตามง่ามใบและปลายกิ่ง ดอกมีกลีบ 5 กลีบ โคนกลีบติดกัน มีกลิ่นหอม ผลกลมเกลี้ยง มีปีกยาวรูปใบพายหนึ่งคู่ ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ขึ้นอยู่ในที่ราบ ใกล้ริมน้ำ หรือป่าดงดิบ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณด้านข้างอาคาร 1 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

ตะโกสวน

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Diospyros malabarica* Kostel.
Family (วงศ์)	Ebenaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบโตยาวคล้ายใบชมพู่ไทย แต่ใบหนากว่ามาก ผลโตเหมือนตะโกนา แต่โตและยาวกว่า ตะโกสวนขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด

สรรพคุณทางยา : เปลือกและผลอ่อน รสฝาดเฝื่อน ลดไข้ แก้บิด แก้ท้องร่วง และแก้ไข้มาลาเรีย เปลือกและผลแก่ รสฝาดเฝื่อนหวาน รักษาแผลในปาก และแก้คออักเสบ ผลดิบ รสฝาด สมานแผล ห้ามเลือด แก้บิด และแก้ท้องร่วง เมล็ด รสฝาดเฝื่อน แก้บิด และแก้ท้องร่วง

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ก่อน
White Siris

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Albizia procera* (Roxb.) Benth.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 15 - 20 เมตร ผลัดใบ เปลือกสีเทาอมน้ำตาล ลำต้นตรง เรือนยอดโปร่ง ใบเป็นใบประกอบ 2 ชั้น มีช่อใบประกอบ 2 - 5 คู่ แต่ละช่อใบประกอบมีใบย่อย 5 - 11 คู่ ออกตรงกันข้าม ออกดอกเป็นช่อมีเกสรสีขาว ออกดอกตามกิ่งข้าง ฝักยาว 17 เซนติเมตร แบน สีน้ำตาล เมล็ดแบน ขึ้นตามป่าเบญจพรรณในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมสนามฟุตบอล บ้านมหิดล ติด MU Cafeteria อาคารศาลายา

ทองกวาว
Bastard Teak, Flame of the Forest

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Butea monosperma* (Lam.) Taubert
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลาง สูง 12 - 15 เมตร ทรงพุ่มรูปทรงกระบอกหรือทรงกลม ปลายกิ่งห้อยลงและกิ่งมักจะคดงอ ใบเป็นใบประกอบชนิดที่มีใบย่อย 3 ใบ ดอกออกเป็นช่อตามปลายกิ่งและด้านข้าง ดอกบานระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน ถิ่นกำเนิด อินเดีย กระจายพันธุ์ตามป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมสนามระหว่างคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ และอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านหลังตึกสถาบันโภชนาการ

ไทรย้อยใบแหลม
Weeping Fig

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Ficus benjamina* Linn.
Family (วงศ์)	Moraceae

ลักษณะ : ไม้ต้น สูง 15 เมตร เรือนยอดแผ่กว้างมาก ผลออกเป็นคู่ ไม่มีก้านผล ผลกลมรี เมื่อสุกสีแดงเข้ม ขึ้นทั่วไป ขยายพันธุ์โดยการปักชำหรือการตอนกิ่ง

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหน้าอาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์

ไทรใบกลม

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Ficus microcarpa L.f. var. crassifolia* Sheeh Liao
Family (วงศ์)	Moraceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก เป็นพรรณไม้แยกมาจากตระกูลยางอินเดีย ใบกลมและเล็ก ใบดก ใบสีเขียวเข้มขอบเรียบตลอดทั้งใบ ปลายใบมน โคนใบมนและสอบเข้าหาก้านใบ ผลกลมคล้ายลูกเบอรี่ มีสีเหลืองแดง ขยายพันธุ์โดยการปักชำและการตอนกิ่ง

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณด้านข้างอาคาร 1 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ติดถนนสานสัตยา

นนทรี
Copper Pod, Yellow Flame

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Peltophorum pterocarpum* (DC.) Back. Ex K. Heyne.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบ สูง 25 เมตร เปลือกสีเทาเรียบ ตามกิ่งและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงทั่วไป เรือนยอดเป็นรูปร่ม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม เป็นไม้ถิ่นอินโดนีเซีย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมถนนกันภัยมหิดล ด้านหน้าอาคารสถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน

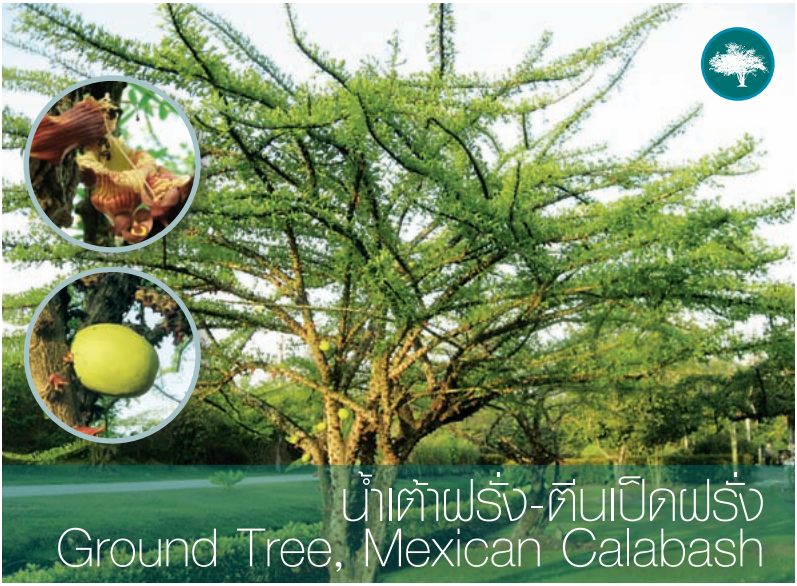

น้ำเต้าฝรั่ง-ตีนเป็ดฝรั่ง
Ground Tree, Mexican Calabash

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Crescentia alata* Kunth.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ต้นสูง 4 - 10 เมตร ลำต้นและเรือนยอดโปร่งแผ่กว้าง เปลือกต้นสีน้ำตาลเข้ม ใบเป็นใบประกอบแบบนิ้วมือ ออกเป็นกระจุกตามลำต้นและตามกิ่ง ก้านใบเป็นครีบ ใบย่อย 3 ใบ รูปใบหอก รูปไข่กลับค่อนข้างแคบ รูปช้อน หรือเป็นแถบยาวไม่มีก้านใบย่อย ดอกส่วนปลายสีเขียวอมเหลือง โคนสีม่วงเข้มถึงน้ำตาล มีลายสีม่วงแดง กลิ่นเหม็นหืน ดอกเดี่ยวหรือคู่เป็นกลุ่ม 1 - 3 ดอก ตามลำต้นและกิ่ง ออกดอกเกือบตลอดปี ดอกดกในช่วงฤดูหนาว ผลค่อนข้างกลม เปลือกแข็งหนา ผิวเกลี้ยง มีเมล็ดฝังอยู่ในเนื้อ มีถิ่นกำเนิดในอเมริกากลาง เม็กซิโก คอสตาริกา ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดหรือกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณริมสนามหญ้าหน้าสถาบันโภชนาการ ติดถนนสานสัตยา

น้ำเต้าต้น
Calabash Tree, Wild Calabash

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Crescentia cujete* Linn.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 3 - 8 เมตร ลำต้น เปลือกต้นหยาบแตกกิ่งก้านแผ่กว้าง เรือนยอดกลม ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเป็นกระจุกตามกิ่ง ขนาดไม่เท่ากัน รูปไข่กลับแกมรูปช้อน ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบสอบเป็นครีบ ดอกสีเขียวอมเหลือง มีลายสีม่วงแดง ดอกเดี่ยวหรือคู่ห้อยตามลำต้นและกิ่ง กลีบเลี้ยงติดกันเป็นหลอดสั้นๆ ปลายแยกเป็น 2 แฉก ดอกมีกลิ่นเหม็นหืน ผลรูปกลม ผิวเกลี้ยง เมล็ด แบนสีน้ำตาลเข้ม ฝังอยู่ในเนื้อ มีถิ่นกำเนิดในอเมริกากลาง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดหรือกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

บัวสวรรค์
Gustavia, Gutzlaffia

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Gustavia gracillima* Miers.
Family (วงศ์)	Lecythidaceae

ลักษณะ : ไม้พุ่มขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 1 - 3 เมตร ใบยาวรูปไข่กลับ ปลายเรียวแหลม ดอกออกตามซอกกิ่งเป็นดอกเดี่ยว ดอกสีชมพูเข้มคล้ายดอกบัว ดอกโรยจะเห็นผลซึ่งมีปลายตัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ปีบ
Indian Cork

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Millingtonia hortensis* Linn.f.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง สูง 15 - 20 เมตร เปลือกขรุขระสีเทา ใบเป็นใบประกอบรูปขนนก 2 - 3 ชั้น ปลายใบแหลม ออกดอกเป็นช่อใหญ่ยาว 10 - 40 เซนติเมตร กลีบดอกสีขาวเป็นหลอด ปลายหลอดแยกเป็นห้ากลีบ มีกลิ่นหอม ผลเป็นฝักแบน เมล็ดมีปีก ออกดอกประมาณเดือนตุลาคม - ธันวาคม ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ชำด้วยราก หรือลำต้นใต้ดิน

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหน้าอาคารสำนักงานอธิการบดี ด้านข้างตึกคณะวิศวกรรมศาสตร์ ปลูกสลับกับไม้ยืนต้นชนิดอื่นริมถนนพูนผลประชา

ปีบทอง
Tree Jasmine

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Radermachera ignea* (Kurz) Steenis.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 6 - 14 เมตร ใบย่อยรูปไข่ปลายใบแหลม ออกดอกสีเหลืองแสดเป็นหลอด ปลายกลีบแยกเป็น 5 กลีบ ดอกเป็นช่อสั้นๆ ออกตามลำต้นและกิ่งก้าน ฝักเกลี้ยง เมล็ดบางมีปีก ออกดอกประมาณเดือนมกราคม - เมษายน พบตามภูเขาหินปูนที่ชุ่มชื้น ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคาร 3 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

ประดู่แดง
Monkey Flower Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Phyllocarpus septentrionalis* (Donn.) Smith.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบสูง 20 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง กิ่งลู่ลงดิน ใบเป็นใบประกอบ ช่อดอกเกาะเป็นกระจุกตามกิ่ง ออกดอกในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ถิ่นกำเนิดจากประเทศกัวเตมาลาในอเมริกาใต้ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : หน้าตึกคณะศิลปศาสตร์ ริมถนนผสานเทศไทย

ประดู่บ้าน
Angsana

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Pterocarpus indicus* Willd.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดใหญ่ สูง 20 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดเป็นพุ่มทรงกลม เปลือกสีน้ำตาลหรือแตกตามยาว กิ่งก้านทอดลงต่ำ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ดอกเป็นช่อตามใบใกล้ยอด ออกดอกเดือนมีนาคม - เมษายน ผลแก่จะแห้งไม่แตก ถิ่นกำเนิดประเทศพม่า ขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณถนนเลียบขอบสนามฟุตบอล ถนนผสานเทศไทย

พะยอม
White Meranti

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Shorea roxburghii* G. Don.
Family (วงศ์)	Dipterocarpaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ สูง 20 - 30 เมตร ผลัดใบ เปลือกสีเทาเข้มแตกเป็นร่อง เรือนยอดรูปไข่ทึบ ใบรูปรี หรือขอบขนาน ปลายใบป้าน ดอกสีขาวออกเป็นช่อกระจาย ตามกิ่งหรือกิ่งข้าง มีกลิ่นหอม ผลมีปลายแหลมมีปีกใหญ่ 3 ปีก และ 2 ปีกเล็ก ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พบตามป่าเบญจพรรณและป่าดงดิบที่มีดินทราย

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณทางเข้าประตู 3 ข้างสนามหญ้าอาคารสำนักงานอธิการบดี ข้างสะพานข้ามคลองบุ๋ย ระหว่างอาคาร 1 และอาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ อาคารศาลายา

พิกุล
Bullet Wood, Tanjong Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Mimusops elengi* Linn.
Family (วงศ์)	Sapotaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 8 - 15 เมตร เรือนยอดแน่นทึบเป็นพุ่มกลม เปลือกสีเทาอมน้ำตาล ใบเป็นใบเดี่ยว ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ออกดอกเกือบตลอดปี พบตามป่าดงดิบภาคใต้ ภาคกลางและภาคตะวันออก ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ด้านข้างอาคารสำนักงานอธิการบดี ระหว่างทางเดินต่อกับอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล บริเวณริมถนนพูนผลประชา หน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์

พญาสัตบรรณ
White Cheesewood

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Alstonia scholaris* (L.) R. Br.
Family (วงศ์)	Apocynaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15 - 35 เมตร โคนต้นมักเป็นพูพอน เปลือกสีเทาอ่อนหรือเทาอมเหลือง ค่อนข้างหนา ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงกันเป็นวง 4 - 7 ใบ แผ่นใบรูปมนแกมรูปไข่กลับ ปลายแหลมเป็นติ่งเล็กน้อย โคนสอบเข้าหากันเป็นรูปลิ่ม ขอบใบเรียบ ดอกเล็ก สีเขียวอมเหลือง หรืออมขาวออกเป็นกลุ่มในช่อซึ่งแยกกิ่งก้านออกจากจุดเดียวกันตามปลายกิ่ง ผลเป็นฝัก ออกดอกเดือนตุลาคม - ธันวาคม

สรรพคุณทางยา : เปลือกใช้รักษาโรคบิด แก้หวัด หลอดลมอักเสบ เป็นยาสมานลำไส้ ใบใช้พอกดับพิษต่างๆ ยางทำยารักษาแผลเน่าเปื่อย

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหลังอาคารสำนักงานอธิการบดี ด้านหน้าอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านหน้าวิทยาลัยศาสนศึกษา

โพธิ์ทะเล
Portia Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Thespesia pipulnea* (L.) Soland. Ex. Correa.
Family (วงศ์)	Malvaceae

ลักษณะ : ต้นขนาดสูง 8 - 12 เมตร ต้นและใบคล้ายต้นโพธิ์ ใบออกเรียงสลับ ตัวใบคล้ายรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ สีเข้ม ดอกออกตามง่าม ดอกเดี่ยวหรือเป็นคู่ ออกดอกทั้งปี

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคารคณะเทคนิคการแพทย์

มะเกลือ
Ebony Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Diospyros mollis* Griff.
Family (วงศ์)	Ebenaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10 - 30 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นเป็นพูพอน เรือนยอดเป็นพุ่มกลม เปลือกสีดำแตกเป็นสะเก็ด หรือเป็นร่องทั่วลำต้น กิ่งอ่อนห้อยลงและมีขนนุ่ม ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเขียวอ่อน ดอกสีเหลือง ออกดอกเป็นกระจุก ผลแบบมีเนื้อ ทรงกลมไข่สีดำ ดอกออกในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พบในป่าเบญจพรรณ

สรรพคุณทางยา : เป็นยาถ่ายพยาธิ

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณโดยรอบอาคารวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

มะขาม
Tamarind

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Tamarindus indica* Linn.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 20 - 25 เมตร ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ดอกออกเป็นช่อ เมื่อฝักแก่จะเป็นสีน้ำตาล เปราะและแตกง่าย ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม มีถิ่นกำเนิดมาจากแอฟริกา เขตร้อน

สถานที่พบในศาลายา : เกาะกลางถนนด้านหน้าสนามเปตอง และเกาะกลางถนนด้านติดบ่อบำบัดน้ำเสีย

มะขวิด
Elephant Apple, Wood Apple

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Limonia aeidissin* Linn.
Family (วงศ์)	Rutaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง สูง 8 - 20 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดโปร่งพุ่มคล้ายร่ม ปลายกิ่งมักลู่ลง เปลือกสีน้ำตาลอมเทาอ่อน แตกเป็นร่องตามความยาวลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ออกเป็นช่อกระจะตามซอกใบ ผลสดแบบมีเนื้อหลายเมล็ด ทรงกลม ผลสีเขียว พบในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ

สรรพคุณทางยา : รากต้มกินลดไข้และทำให้อาเจียน เปลือกเป็นยาฝาดสมาน น้ำต้มใบใช้อาบลดไข้ ดอกเป็นยาระบาย ผลลดไข้ขับปัสสาวะ บำรุงหัวใจ ยาระบาย น้ำคั้นผลสดมีวิตามินซีสูง

สถานที่พบในศาลายา : ด้านหน้าอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

มะขามป้อม
Malacca Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Phyllanthus emblica* L.
Family (วงศ์)	Euphorbiaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 6 - 25 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดแผ่เป็นพุ่มกลมหรือรี ลำต้นเปลาตรง เปลือกเรียบเกลี้ยง ลอกออกเป็นแผ่นๆ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีต่อมน้ำมันกระจาย ขอบใบเรียบ ดอกสีเขียวเจือสีแดง ออกดอกเป็นช่อ แบบช่อกระจุกตามซอกใบและปลายกิ่ง ผลแห้งไม่แตก ทรงกลม พบในป่าเบญจพรรณ

สรรพคุณทางยา : เป็นผลไม้ที่มีวิตามินซีสูง ใบ ดอก ราก และเปลือกต้น ลดอาการบวม ตกโลหิตและขับพยาธิ ยางแก้ท้องเสีย และสมานแผล

สถานที่พบในศาลายา : หน้าอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านหลังอาคาร 3 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

มะฮอกกานีใบใหญ่
Broad Leaf Mahogany, False Mahogany

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Swietenia macrophylla* King.
Family (วงศ์)	Meliaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 15 - 18 เมตร ลำต้นเปลาตรง ใบประกอบ ดอกเป็นช่อ สีเหลืองอ่อนหรือเหลืองอ่อนเขียว ผลแก่สีน้ำตาล เปลือกหนาเมื่อแก่จะแตกออกเป็น 4 พู เมล็ดมีปีกสีน้ำตาล ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมถนนหน้าอาคาร (บ้านมหิดล) ถนนชนนีประทาน ริมถนนวิถีปัญญา หน้าอาคารสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล

มะทาด
Lakoocha

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Artocarpus lakoocha* Roxb.
Family (วงศ์)	Moraceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่ม เปลือกนอกสีเทาอมน้ำตาล ใบเดี่ยว ผลกลมขรุขระ เมื่อแก่มีสีส้ม ขึ้นตามป่าดิบภาคใต้ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

มณฑา
Magnolita

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Talauma candollei* Blume.
Family (วงศ์)	Magnoliaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง ลำต้นกลมเล็ก โคนต้นเป็นปุ่ม กิ่งยืดสูง ไม่แตกสาขามาก ในบางครั้งลำต้นอ่อน มีลักษณะคล้ายกับจะเลื้อย ดอกโต สีเหลืองนวล กลีบแข็ง เวลาบานไม่คลี่เต็มดอก เป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมแรง เริ่มส่งกลิ่นแต่เวลาเช้าตรู่ มีดอกออกเสมอ ชอบขึ้นในที่ร่ม การปลูกใช้กิ่งตอน มีถิ่นกำเนิดทางตอนเหนือของมาเลเซีย

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณหน้าอาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์

มังคะ
Katong Laut

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cynometra ramiflora* L.
Family (วงศ์)	Fabaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลาง-ใหญ่ สูง 8 - 30 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกว้าง ลำต้นเปลาตรง บางครั้งเป็นพูพอน เปลือกสีน้ำตาล ขรุขระ ใบเป็นใบประกอบขนนกชั้นเดียว เรียงสลับ ใบย่อย 1 - 2 คู่ ดอกเป็นดอกช่อกระจะเล็กๆ ออกตามง่ามใบ ออกดอกเดือนธันวาคม - เมษายน ผลเป็นฝัก ผิวสีน้ำตาล ขรุขระ ขอบเป็นคลื่น

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

มะเดื่อชุมพร
Cluster Fig

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Ficus racemosa* Linn.
Family (วงศ์)	Moraceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นผลัดใบ สูง 5 - 20 เมตร กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุมบางๆ ต่อมาจะหลุดร่วงไป ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ ดอกขนาดเล็ก ออกเป็นกระจุก ผลรูปไข่กลับ เมื่อสุกสีแดงเข้มถึงม่วง มีถิ่นกำเนิดในประเทศศรีลังกา จีนตอนใต้ เอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้ ออกดอกระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม และเป็นผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ดและปักชำกิ่ง

สรรพคุณทางยา : ประโยชน์ทางยา ราก แก้พิษไข้ ไข้กาฬ แก้ร้อนใน

สถานที่พบในศาลายา : ริมสระน้ำอุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ยางนา
Yang, Gurjan

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Dipterocarpus alatus* Roxb.
Family (วงศ์)	Dipterocarpaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดใหญ่สูง 40 เมตร ไม่ผลัดใบ ลำต้นตรงมีเปลือกเรียบหนา เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ใบรูปไข่ปลายแหลม ออกดอกสีชมพูเป็นช่อสั้นๆ ตามง่ามใบที่ปลายกิ่ง กลีบดอกมีห้ากลีบ ผลกลมมีครีบยาวตลอดห้าครีบ มีปีกยาวสองปีกและปีกสั้นสามปีก ออกดอกเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ขึ้นตามที่ราบเป็นกลุ่มๆ หรือริมน้ำในป่าดิบทั่วไป ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมถนนสานสัตยา ข้างอาคารสถาบันโภชนาการ ด้านหลังสถาบันโภชนาการทางเดินไปร้านอาหารนกฮูก ปลูกแซมกับไม้ใหญ่ชนิดอื่น ขอบคูด้านนอกติดกับถนนพุทธมณฑลสาย 4

รำเพย
Yellow Olender, Lucky Nut

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Thevetia peruviana* K. Schum.
Family (วงศ์)	Apocynaceae

ลักษณะ : ไม้พุ่มสูง 2 - 3 เมตร มียางขาว ทรงพุ่มกลมและโปร่ง ใบเดี่ยวหนาแต่ไม่แข็ง ดอกเป็นช่อ ออกดอกในฤดูฝน - ฤดูหนาว ถิ่นกำเนิดในอเมริกาใต้เขตร้อน ขยายพันธุ์ด้วยการตอนกิ่งและเพาะชำ

สถานที่พบในศาลายา : คันคูบ่อบำบัดน้ำเสีย ด้านข้างและด้านหน้าคณะวิศวกรรมศาสตร์

ราชพฤกษ์
Golden Shower

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cassia fistula* Linn.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลางสูง 10 - 15 เมตร เปลือกเรียบเกลี้ยงสีเทาอ่อน ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 7 - 12 คู่ ช่อดอกออกตามกิ่งก้านและห้อยลง ช่อดอกโปร่งยาว ฝักเป็นแท่งกลมยาว ออกดอกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม มีถิ่นกำเนิดในอินเดีย ขึ้นได้ทุกภาคตามป่าเบญจพรรณ หรือป่าเต็งรัง

สถานที่พบในศาลายา : สองฝั่งถนนเทิดจักรี

รามใหญ่, ทุรังกาสา
Thulangkasa

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Ardisia elliptica* Thunb.
Family (วงศ์)	Myrsinaceae

ลักษณะ : ไม้พุ่ม สูง 1.5 - 3 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปรี ใบหนา ผิวเรียบ ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาวแกมชมพูจางๆ ผลเป็นผลสด เมื่อสุกสีดำ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ชอบความชื้นสูง แสงแดดปานกลาง

สรรพคุณทางยา : ลำต้นใช้แก้โรคเรื้อน พบเม็ดสี (Pigment) สีส้มทองชื่อ Rapanone ในเปลือกต้น ซึ่งเมื่อใช้ทดลองกับหนูที่ติดเชื้อโรคเรื้อน โดยให้ยาติดต่อกัน 6 เดือน - 1 ปี สามารถลดการเพิ่มจำนวนของเชื้อดังกล่าวได้ รากใช้แก้กามโรคและหนองใน ผลใช้แก้ไข้ ท้องเสีย

สถานที่พบในศาลายา : อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ลำดวน
White Cheesewood

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Melodorum fruticosum* Lour.
Family (วงศ์)	Annonaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 8 - 10 เมตร ลำต้นเปลาตรง เรือนยอดรูปกรวยต่ำ ใบดอก ออกเดี่ยว สีเข้มเหลือง หลังใบสีนวล ดอกสีนวล เริ่มหอมเวลาเย็นถึงเช้า มีถิ่นกำเนิดในภูมิภาคอินโดจีน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคารสถาบันโภชนาการ ด้านถนนสานสัตยา

ละมุดสีดา

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Manikara kauki* (L.) Dubard.
Family (วงศ์)	Sapotaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 10 เมตร เรือนยอดทึบ ใบออกแน่นเป็นกระจุกตามกิ่ง ดอกสีขาวอมเหลือง มีกลิ่นหอม ออกดอกเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคาร 2 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

ลำพู
Cork Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Sonneratia caseolaris* Engler.
Family (วงศ์)	Sonneratiaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 5 - 15 เมตร ทรงพุ่มโปร่ง มักมีรากหายใจขึ้นอยู่เหนือดิน กิ่งก้านห้อยลง ดอกอยู่ที่ปลายกิ่ง เป็นไม้ถิ่นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เขตร้อน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคารวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ข้างอาคารสิ่งแวดล้อมพัฒนดลฝั่งคลองบุ๋ย ริมสระน้ำลานเป็ดขาว ด้านริมถนนพูนผลประชา

ลีลาวดี
Pagoda Tree, Frangipani, West India Red Jasmine

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Plumeria spp.* Linn.
Family (วงศ์)	Apocynaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดเล็กสูง 3 - 6 เมตร ลำต้นและกิ่งก้านอวบสีน้ำตาลปนเทา ใบเดี่ยว ดอกออกเป็นช่อใหญ่ที่ปลายกิ่ง กลิ่นหอม เป็นไม้ถิ่นเม็กซิโก ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด ตอน และปักชำ

สถานที่พบในศาลายา : ด้านข้างอาคารคณะเทคนิคการแพทย์ หน้าอาคาร 3 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันโภชนาการ

ศรีตรัง
Jacaranda

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Jacaranda filicifolia* Don.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง สูงประมาณ 10 เมตร ทรงต้นโปร่ง ใบเป็นใบประกอบรูปขนนก ใบย่อยรูปรีปลายแหลม ออกดอกสีน้ำเงินปนม่วง เป็นช่อ ดอกเป็นรูปกรวย ปลายแยกเป็นห้าแฉก ทิ้งใบเมื่อออกดอก โดยจะออกดอกประมาณเดือนธันวาคม ผลมีขนาดเล็ก แบนและบาง เมล็ดขนาดเล็ก มีปีก และเบามาก ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ข้างอาคารหอพักโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ริมคันคูน้ำด้านนอกหน้ามหาวิทยาลัยมหิดล สลับกับไม้ยืนต้นอื่นริมถนนกันภัยมหิดล

สุพรรณิการ์, ฝ้ายคำซ้อน
Yellow Silk Cotton

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Cochlospermum regium* (Mart. & Schrank) Pilg.
Family (วงศ์)	Cochlospermaceae

ลักษณะ : ไม้ผลัดใบขนาดเล็กสูง 3 - 12 เมตร ใบกลม โคนใบเป็นรูปหัวใจ ก้านใบสีแดงอมน้ำตาล ออกดอกสีเหลืองสดเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง เกสรเหลือง ผลสุกสีแดงอมเขียว เมื่อแก่จะแตกและมีเมล็ดที่หุ้มด้วยปุยสีขาวคล้ายฝ้าย ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดและปักกิ่งชำ บางชนิดจะมีลักษณะดอกซ้อน เรียกว่า ฝ้ายคำซ้อน

สถานที่พบในศาลายา : ริมคูน้ำด้านนอก ด้านหน้ามหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างประตู 2 - 3 - 4

สารภี
Negkaser

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Mammea siamensis* Kosterm.
Family (วงศ์)	Guttiferae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลาง 10 - 15 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดเป็นพุ่มทึบ เปลือกสีดำปนเทา ใบหนารูปไข่กลับหรือขอบขนาน ดอกมีกลีบสีขาว เกสรสีเหลืองจำนวนมาก มีกลิ่นหอม ออกดอกประมาณเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ผลรูปกระสวยสีเขียว เมื่อสุกจะสีเหลือง ขึ้นในป่าเบญจพรรณและป่าดิบทางภาคเหนือ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : หน้าอาคาร 1 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปลูกเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2531 อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ ด้านข้างอาคารสำนักงานอธิการบดี

สาละลังกา
Cannonball Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Couroupita guianensis* Aubl.
Family (วงศ์)	Lecythidaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดกลาง 10 - 25 เมตร ลำต้นเป็นร่องและเป็นสะเก็ดสีน้ำตาล ใบยาวรี ดอกใหญ่มีกลีบแข็งห้ากลีบ สีชมพู เหลือง และแดง กลิ่นหอมแรง ออกดอกเกือบตลอดปี ผลกลมสีน้ำตาลขนาด 10 - 15 เซนติเมตร ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณอุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ หน้าอาคาร 2 คณะวิศวกรรมศาสตร์ หน้าเรือนไทย

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Lagerstroemia loudonii* Teijsm et Binn.
Family (วงศ์)	Lythraceae

ลักษณะ : ไม้ผลัดใบสูง 5 - 15 เมตร เรือนยอดกลมใบดกใบเป็นใบเดี่ยว เปลือกสีดำแตกร่องลึก ดอกเป็นช่อ ดอกสีม่วงอมชมพูและม่วงขาว บางต้นมีสีขาวล้วน ผลกลมรี ผลแก่มีสีน้ำตาล พบตามป่าเบญจพรรณ ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : สวนเจ้าฟ้า หน้าอาคารอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สะแกนา

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Combretum quadrangulare* Kurz.
Family (วงศ์)	Combretaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางสูง 12 เมตร ผลัดใบ มักแตกเป็นกอและแตกกิ่งต่ำ โคนลำต้นมีหนามสั้นๆ เปลือกเรียบสีค่อนข้างขาว ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม ดอกสีขาวหรือสีเหลืองอ่อน ผลแห้งไม่แตก มี 4 ปีก หรือครีบ ดอกออกเดือนมีนาคม - กรกฎาคม พบทั่วไปตามป่าโปร่งใกล้ลำธารป่าระดับต่ำ

สรรพคุณทางยา : ใบแก้ไข้ รักษาบาดแผล ท้องเสีย เมล็ดขับพยาธิ รากและเปลือกรักษากามโรค อาเจียน น้ำเหลืองเสีย

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณด้านข้างร้านก๋วยเตี๋ยวแม่ ใกล้ทางเดินเชื่อมจากหน้าคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ไปหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

หูกวาง
Singapore Almond, Indian Almond, Tropical Almond

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Terminalia catappa* Linn.
Family (วงศ์)	Combretaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบ ขนาดใหญ่สูง 10 - 35 เมตร เรือนยอดแผ่กว้าง ใบเป็นใบเดี่ยว ออกแน่นที่ปลายกิ่ง ดอกเล็กสีขาวเป็นช่อออกตามง่ามใบ ผลสีแดง เหลือง หรือเขียว ผลรีและแบน ยาว 3 - 7 เซนติเมตร ออกดอกเดือนพฤศจิกายน - มกราคม และเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกเป็นไม้ให้ร่มเงา เช่น บริเวณลานอเนกประสงค์ข้างหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล บริเวณด้านข้างสนามฟุตบอล ด้านที่ติดกับบ้านมหิดล

หางนกยูงฝรั่ง
Flame Tree, Royal Poinciana

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Delonix regia* Refin.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นผลัดใบสูง 15 เมตร เปลือกสีเทาเกลี้ยง เรือนยอดเป็นรูปร่มกว้าง ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ดอกใหญ่ออกที่ปลายยอดหรือกิ่งข้าง ฝักใหญ่ แบน แข็ง ดอกออกเดือนเมษายน - มิถุนายน เป็นต้นไม้ที่มีถิ่นกำเนิดที่เกาะมาดากัสการ์ ในอาฟริกา ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : ด้านข้างอาคารอเนกประสงค์ ริมถนนพูนผลประชา บริเวณ The Cottage by MU

เหลืองปรีดียาธร
Silver Trumpet Tree, Tree of Gold, Paraguagan Silver Trumpet Tree

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Tabebuia argentea* Britt.
Family (วงศ์)	Bignoniaceae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นขนาดเล็กสูงไม่เกิน 8 เมตร เปลือกต้นสีน้ำตาล แตกเป็นร่องขรุขระ ใบประกอบด้วยใบย่อย 5 ใบ สีเขียวอมขาว แข็ง มีขน ดอกสีเหลืองสด ออกดอกเป็นช่อ ช่อละ 3 - 5 ดอก ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ฝักยาวประมาณ 10 เซนติเมตร สีเทามีเส้นสีดำ ขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดและกิ่งตอน

สถานที่พบในศาลายา : ถนนกันภัยมหิดล ประตู 2 ด้านหน้าอาคารวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา

ทูกระจง
Black Afara

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Terminalia ivorensis* A. Chev.
Family (วงศ์)	Combretaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลาง ผลัดใบ เรือนยอดรูปไข่ หนาทึบ เปลือกสีน้ำตาลแตกเป็นร่อง สีน้ำตาลอมเหลือง แตกกิ่งในแนวราบเป็นชั้นๆ คล้ายฉัตร ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับถี่ที่ปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับ ปลายใบเป็นติ่งแหลมอ่อน ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนสีเขียวเป็นมัน ดอกสีขาว ออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนงตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ มีขนาดเล็ก ผลสด รูปไข่หรือป้อมรี ขนาดเล็ก เมล็ดมีปีก 2 - 5 ปีก มีเมล็ดเดียว

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกสลับกับไม้ยืนต้นชนิดอื่น ริมถนนกันภัยมหิดล ด้านหน้าอาคารสำนักงานอธิการบดี บริเวณหน้าอาคารบัณฑิตวิทยาลัย ด้านข้างอาคารคณะเทคนิคการแพทย์ ด้านหน้าอาคารอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

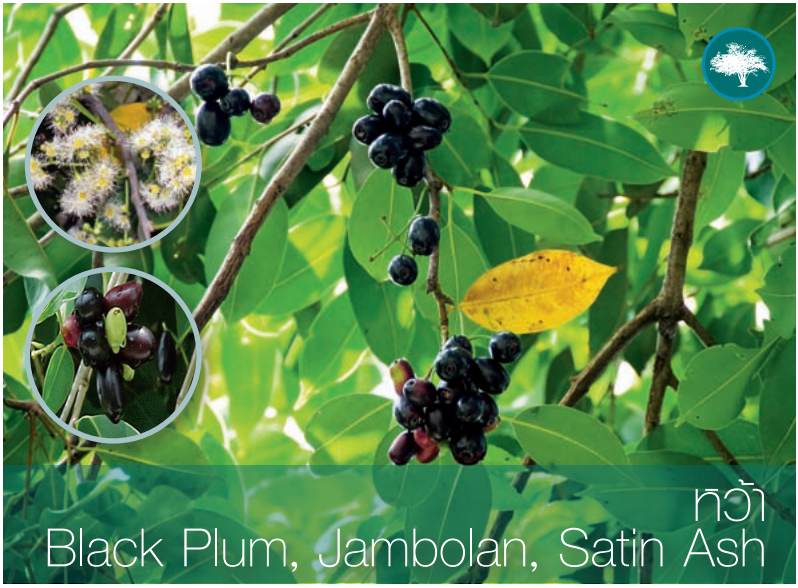

หว้า
Black Plum, Jambolan, Satin Ash

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Syzygium cumini* (L.) Skeels.
Family (วงศ์)	Myrtaceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 10 - 30 เมตร ไม่ผลัดใบ เรือนยอดรูปไข่ทึบ ลำต้นแตกกิ่งก้านสาขา เปลือกสีน้ำตาลถึงเทาคล้ำ ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงกันข้าม ขอบใบเรียบ ดอกสีขาว มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกเป็นช่อแยกแขนง ผลสดแบบมีเนื้อเมล็ดเดียว ทรงรี ผลแก่สีม่วงดำ ดอกออกช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม ผลออกช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม พบขึ้นตามป่าทั่วไป

สรรพคุณทางยา : เปลือกต้นแก้โรคบิด ท้องร่วง ล้างแผลเน่าเปื่อย เปลือกและใบตำแก้ปากคอเปื่อย ลิ้นและคอเป็นเม็ด

สถานที่พบในศาลายา : ริมคลองข้างคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ด้านหน้าอาคารบัณฑิตวิทยาลัย ด้านติดถนนสานสัตยาฝั่งคณะวิศวกรรมศาสตร์ ริมสนามหญ้าด้านอาคารหอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

อินทนิลน้ำ
Jurul, Pride of India, Queen's Flower

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Lagerstroemia speciosa* (L.) Pers.
Family (วงศ์)	Lythraceae

ลักษณะ : ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่สูง 10 - 25 เมตร ผลัดใบ เรือนยอดแผ่กว้างเป็นพุ่มกลม ลำต้นตรง กิ่งใหญ่แตกออกตามลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงกันข้ามหรือเยื้องกันเล็กน้อย ใบหนาเกลี้ยงเป็นมัน ขอบใบเรียบ ดอกสีม่วงสด ม่วงปนชมพูหรือชมพู ออกเป็นช่อแบบช่อกระจะตามปลายกิ่ง ผลแห้งแตก ทรงกลมรี ผิวเรียบและแข็ง ชอบที่ชื้นแฉะ พบทั่วไปริมฝั่งแม่น้ำลำห้วย ป่าเบญจพรรณและป่าดิบชื้น

สรรพคุณทางยา : ใบชงแก้โรคเบาหวาน ขับปัสสาวะ เปลือกแก้ไข้ ท้องเสีย

สถานที่พบในศาลายา : ปลูกเป็นไม้ประดับทั่วไป บริเวณริมถนนผสานเทศไทย

อโศกพวง

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Brownea ariza* Benth.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ยืนต้นเล็กสูง 5 - 10 เมตร เรือนยอดกลม และใบดกให้พุ่มต้นทึบ ใบเป็นใบประกอบแบบขนนก ใบย่อย 7 - 8 คู่ ใบอ่อนจะห้อยเป็นพวงที่ปลายกิ่งสีม่วงประน้ำตาล ช่อดอกประกอบด้วยดอกย่อยอยู่รวมเป็นกลุ่ม ดอกเป็นกระจุกสีแดง ถิ่นเดิม ประเทศเวเนซูเอล่า ออกดอกในเดือนกรกฎาคม - กันยายน ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณหน้าอาคารบรรยายรวม 2

อโศกน้ำ
Saraca

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Saraca indica* Linn.
Family (วงศ์)	Leguminosae

ลักษณะ : ไม้ต้นสูง 20 เมตร เรือนยอดกลมทึบ เปลือกสีดำ ใบเป็นใบประกอบ กลีบออกเป็นช่อ ดอกออกในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ มักขึ้นริมน้ำในป่า ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณมุมซ้ายขวาของลานมหิดล

อโศกอินเดีย, อโศกเซนต์คาเบรียล

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Polyalthia longifolia* Sonn.
Family (วงศ์)	Annonaceae

ลักษณะ : เป็นไม้ไม่ผลัดใบ ทรงพุ่มเป็นรูปปิรามิดแคบๆ สูงเต็มที่ได้ถึง 25 เมตร กิ่งโน้มลู่ลงทั้งต้น เป็นแท่งกลมปลายแหลม ทรงพุ่มแผ่ทึบ เปลือกต้นเกลี้ยงสีเทาเข้ม หรือเทาปนน้ำตาล ใบเดี่ยวรูปใบหอกแคบๆ ปลายแหลม สีเขียวเป็นมันเงางาม ขอบใบเป็นคลื่น ออกดอกในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน จะออกดอกสีเขียวอ่อนเป็นกระจุกตามข้างๆ กิ่ง แต่ละดอกเป็นรูปดาว 6 แฉก ผลรูปไข่ ยาว 2 เซนติเมตร เมื่อสุกมีสีดำ ถิ่นกำเนิดอยู่ที่ประเทศอินเดียและศรีลังกา

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณด้านข้างลานมหิดล ด้านข้างอาคาร 1 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศึกษา

องุ่นทะเล, ครุฑทะเล
Seagrape, Seaside Grape

Scientific Name (ชื่อวิทยาศาสตร์)	*Coccoloba uvifera* L.
Family (วงศ์)	Polygonaceae

ลักษณะ : เป็นไม้ต้นสูง 8 - 10 เมตร แตกกิ่งก้านเป็นพุ่มโปร่ง เปลือกต้นสีค่อนข้างขาวนวล กิ่งอ่อนสีเขียว มีจุดประสีขาวทั่วไป ใบเดี่ยวและมีหูใบหุ้มรอบข้อ ดอกสีขาวออกเป็นช่อตามปลายกิ่ง ผล ค่อนข้างกลม ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีม่วงอมเขียวรูปทรงคล้ายผลแอปเปิลขนาดเล็ก เปลือกและเนื้อผลบาง เมล็ดมีเพียงเมล็ดเดียวในหนึ่งผล เปลือกนอกและเนื้อผลรับประทานได้ รสชาติหอมหวาน ถ้าไม่แก่จัดรสอมเปรี้ยว ถิ่นกำเนิดอเมริกากลาง

สถานที่พบในศาลายา : บริเวณด้านข้างอาคาร 1 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ ริมถนนสานสัตยา อุทยานธรรมชาติวิทยาสิรีรุกขชาติ

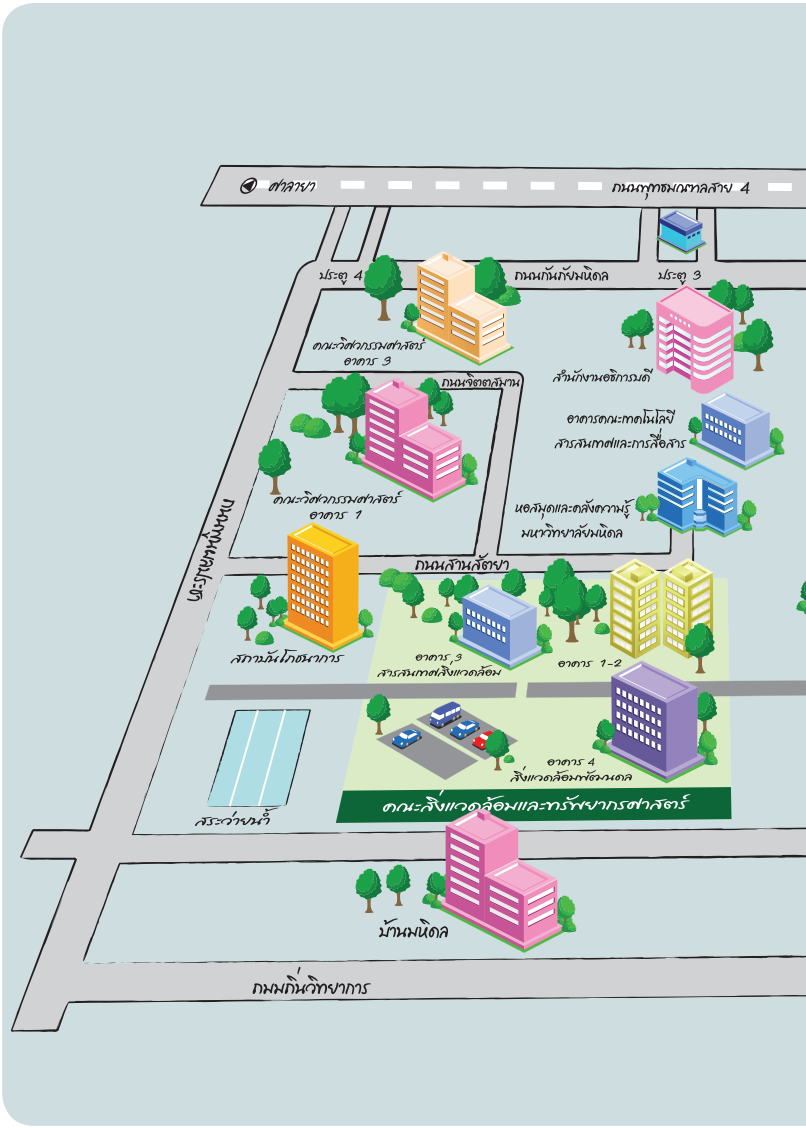

MAHIDOL UNIVERSITY

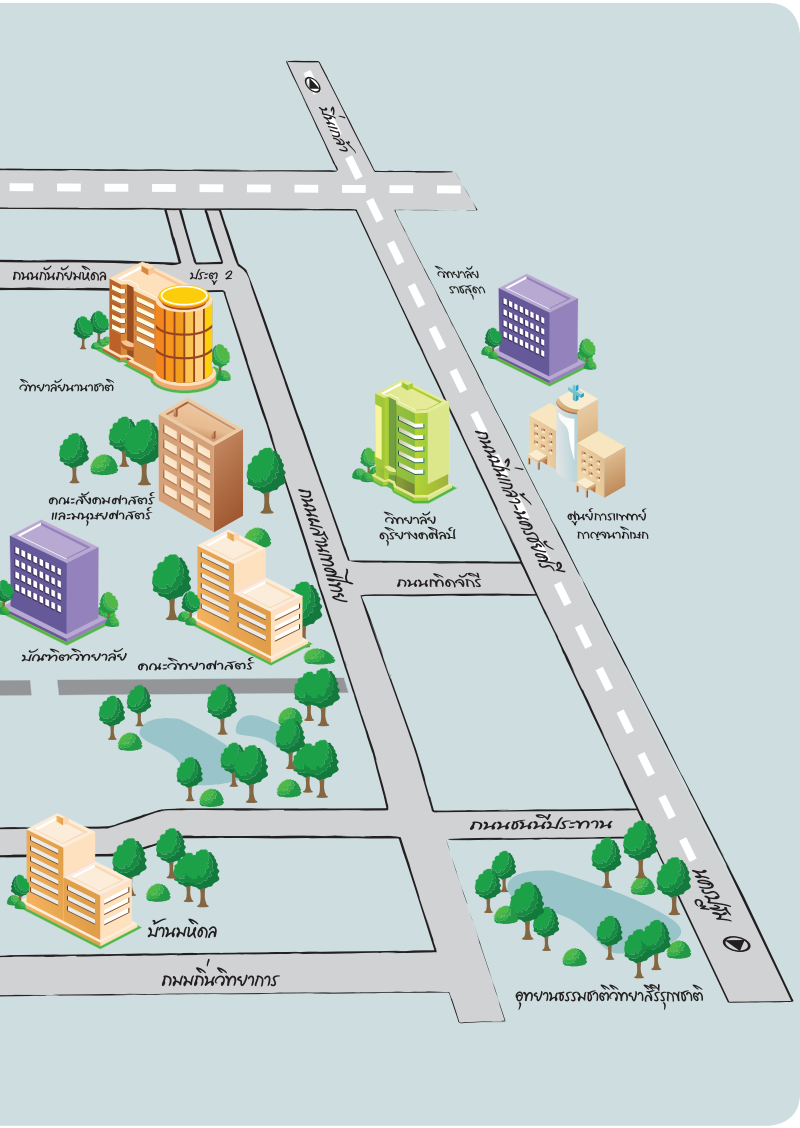

แผนที่จำลอง
มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา

บรรณานุกรม

กองคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชพันธุ์ตามอนุสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2548. คู่มือศึกษาพันธุ์พืชป่าเล่มที่ 1. พิมพ์ที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

กองคุ้มครองสัตว์ป่าและพืชพันธุ์ตามอนุสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2548. คู่มือศึกษาพันธุ์พืชป่าเล่มที่ 2. พิมพ์ที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2535. สมุนไพรสวนสิรีรุกขชาติ. พิมพ์ที่อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ฟ จำกัด

เต็ม สมิตินันท์. 2518. พันธุ์ไม้ป่าเมืองไทย. สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิตย์. กรุงเทพฯ

พรรณไม้ในสวนหลวง ร.๙ . 2531. ด่านสุทธาการพิมพ์

เอื้อมพร วีสมหมาย และ ทยา เจนจิตติกุล. 2544. พฤกษาพัน. โรงพิมพ์ เอช เอ็น กรุ๊ป จำกัด

เอื้อมพร วีสมหมาย และ ปณิธาน แก้วดวงเทียน. 2547. ไม้ป่ายืนต้นของไทย 1. โรงพิมพ์ เอช เอ็น กรุ๊ป จำกัด

01
หนังสือชุด
ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา

หนังสือชุด
“ธรรมชาติสรรพสิ่งศาลายา”

เล่ม 1 ไม้ยืนต้น
เล่ม 2 ไม้ดอก-ไม้ประดับ
เล่ม 3 พื้นที่ชุ่มน้ำ
เล่ม 4 นก
เล่ม 5 ปลา-สัตว์เลื้อยคลาน

กองกายภาพและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา